

Κυριακή Ε' Λουκά: Ομιλία εις τον πλούσιον και τον εις τον Λάζαρον (Οσίου Αστερίου Επισκ. Αμασείας)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : Οκτωβρίου 28, 2011

Η Ευαγγελική περικοπή της Θείας Λειτουργίας
Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, Κεφ. Ιστ. 19 - 31

Είπεν ο Κύριος: «άνθρωπος τις ήν πλούσιος, και ενεδιδύσκετο πορφύραν και βύσσον, ευφραινόμενος καθ' ημέραν λαμπρώς. Πτωχός δέ τις ήν ονόματι Λάζαρος, ός εβέβλητο προς τον πυλώνα αυτού ηλκωμένος, και επιθυμών χορτασθήναι απο των ψιχίων των πιπτόντων απο της τραπέζης του πλουσίου, αλλά και οι κύνες ερχόμενοι απέλειχον τα έλκη αυτού. Εγένετο δέ αποθανείν τον πτωχόν, και απενεχθήναι αυτόν υπό των αγγέλων εις τον κόλπον Αβραάμ. Απέθανε δέ και ο πλούσιος και ετάφη. Και εν τω άδη, επάρας τους οφθαλμούς αυτού, υπάρχων εν βασάνοις, ορά τον Αβραάμ απο μακρόθεν και Λάζαρον εν τοις κόλποις αυτού. Και αυτός φωνήσας είπε, πάτερ Αβραάμ, ελέησόν με, και πέμψον Λάζαρον ίνα βάψη το άκρον του δακτύλου αυτού ύδατος, και καταψύξη την γλώσσάν μου, ότι οδυνώμαι εν τη φλογί ταύτη. Είπε δέ Αβραάμ: τέκνον, μνήσθητι ότι απέλαβες σύ τα αγαθά σου εν τη ζωή σου, και Λάζαρος ομοίως τα κακά. Νύν δέ ώδε παρακαλείται, σύ δέ οδυνάσαι. Και επι πάσι τούτοις, μεταξύ ημών και υμών χάσμα μέγα εστήρικται, όπως οι θέλοντες διαβήναι ένθεν προς υμάς μή δύνηνται, μηδέ οι εκείθεν προς ημάς διαπερώσιν. Είπε δέ: ερωτώ ούν σε, πάτερ, ίνα πέμψης αυτόν εις τον οίκον του πατρός μου' έχω γάρ πέντε αδελφούς, όπως διαμαρτύρηται αυτοίς, ίνα μή και αυτοί έλθωσιν εις τον τόπον τούτον της βασάνου. Λέγει αυτώ Αβραάμ: έχουσι Μωϋσέα και τους προφήτας, ακουσάτωσαν αυτών. Ο δέ είπεν: ουχί, πάτερ Αβραάμ, αλλ' εάν τις απο νεκρών πορευθή προς αυτούς, μετανοήσουσιν. Είπε δέ αυτώ: ει Μωϋσέως και των προφητών ουκ ακούουσιν, ουδέ εάν τις εκ νεκρών αναστή πεισθήσονται.»

Απόδοση:

Είπε ο Κύριος, «Κάποιος άνθρωπος ήταν πλούσιος, φορούσε πολυτελή ρούχα και το τραπέζι του κάθε μέρα ήταν λαμπρό. Κάποιος φτωχός όμως, που τον έλεγαν Λάζαρο, ήταν πεσμένος κοντά στην πόρτα του σπιτιού του πλούσιου, γεμάτος πληγές, και προσπαθούσε να χορτάσει από τα ψίχουλα που έπεφταν από το τραπέζι του πλούσιου. Έρχονταν και τα σκυλιά και του έγλειφαν τις πληγές. Κάποτε πέθανε ο φτωχός, και οι άγγελοι τον πήγαν κοντά στον Αβραάμ. Πέθανε κι ο πλούσιος και τον έθαψαν. Στον άδη που ήταν και βασανιζόταν, σήκωσε τα μάτια του και είδε από μακριά τον Αβραάμ και κοντά του το Λάζαρο. Τότε φώναξε ο πλούσιος και είπε: “πατέρα μου Αβραάμ, σπλαχνίσου με και στείλε το Λάζαρο να βρέξει με νερό την άκρη του δάχτυλου του και να μου δροσίσει τη γλώσσα, γιατί υποφέρω μέσα σ’ αυτή τη φωτιά”. Ο Αβραάμ όμως του απάντησε: “παιδί μου, θυμήσου ότι εσύ απόλαυσες την ευτυχία στη ζωή σου, όπως κι ο Λάζαρος τη δυστυχία. Τώρα λοιπόν αυτός χαίρεται εδώ, κι εσύ υποφέρεις. Κι εκτός απ’ όλα αυτά, υπάρχει ανάμεσά μας μεγάλο χάσμα, ώστε αυτοί που θέλουν να διαβούν από ‘δω σ’ εσάς να μην μπορούν• ούτε οι από ‘κει μπορούν να περάσουν σ’ εμάς”. Είπε πάλι ο πλούσιος: “τότε σε παρακαλώ, πατέρα, στείλε τον στο σπίτι του πατέρα μου, να προειδοποιήσει τους πέντε αδερφούς μου, ώστε να μην έρθουν κι εκείνοι σ’ αυτόν εδώ τον τόπο των βασάνων”. Ο Αβραάμ του λέει: “έχουν τα λόγια του Μωυσή και των προφητών• ας υπακούσουν σ’ αυτά”. “Όχι, πατέρα μου Αβραάμ”, του λέει εκείνος, “δεν αρκεί• αλλά αν κάποιος από τους νεκρούς πάει σ’ αυτούς, θα μετανοήσουν”. Του λέει τότε ο Αβραάμ: “αν δεν υπακούνε στα λόγια του Μωυσή και των προφητών, ακόμη κι αν αναστηθεί κάποιος από τους νεκρούς, δεν πρόκειται να πεισθούν”».

(Επιμέλεια κειμένου: Νικολέτα - Γεωργία Παπαρδάκη)

Ομιλία του Οσίου πατρός ημών Αστερίου Επισκόπου Αμασείας, στο κατά Λουκάν Ευαγγέλιον εις τον πλούσιον και εις τον Λάζαρον

Ο Θεός και Σωτήρ ημών εκπαιδεύει τους ανθρώπους όχι μόνον με αποφαστικά και δογματικά θεσπίσματα, ώστε να μισούν την κακίαν και να αγαπούν την αρετήν, αλλά χρησιμοποιώντας και διαφωτιστικά υποδείγματα, παραδίδει με σαφήνεια τα μαθήματα της αγαθής βιοτής. Μας βοηθεί έτσι με έργα και με λόγους, να προαχθούμε στην κατάληψη της αγαθής και φιλοθέου ζωής. Πράγματι, αφού επανειλημμένως μας έχει παραγγείλει με το στόμα των Προφητών και των Ευαγγελιστών, αλλά και με την φωνήν την ιδικήν του, να αποστρεφώμεθα μεν τον υπερήφανον και υπεροπτικόν πλούτον, την δε φιλόανθρωπον διάθεση και την συνδυασμένην με την αρετήν πτωχεία να την αγαπούμε, έτσι και τώρα για να κάμει ακόμη πιο αξιόπιστον την συμβουλήν

για το καλόν, τεκμηριώνει τον λόγον με πρακτικά υποδείγματα, και με μίαν διήγηση περιγράφει τον πλούσιον και τον πτωχόν. Μας παρουσιάζει την αγάπη του ενός προς τις τιμές και τις απολαύσεις, σε συνδυασμό με την τεθλιμμένην ζωήν του άλλου, αλλά και την κατάληξη που είχε ο καθένας, για να ερευνήσωμε σε ποίον από τους δύο αυτούς αντιθέτους τρόπους ζωής υπάρχει η αλήθεια, και να γίνωμε συνετοί κριταί του εαυτού μας.

«Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον». Με την χρήση δύο συντόμων ονομάτων ο λόγος εμπαίζει και διακωμωδεί την πλαδαρά και άμετρον διάχυσιν ὅσων πλουτοῦν κακῶς. Διότι της μεν πορφύρας το χρώμα είναι πολυδάπανον και εξεζητημένον, της δε βύσσου η χρήση τουλάχιστον δεν είναι αναγκαία. Εκείνοι ὅμως που εχουν εκλέξει τον ὀρθόν και ἀπερίεργον τρόπον ζωής, ἀρέσκονται και αγαποῦν να χρησιμοποιοῦν μόνον τα αναγκαία, να ἀποφεύγουν δε τον συρφετόν της ματαίας κενοδοξίας, καθῶς και την πολυδάπανον διαβίωσιν, ὡς μητέρα της κακίας. Και για να γνωρίσωμε σαφέστατα την δύναμη του λεγομένου, ἀς καθορισθεῖ πρώτα η χρήση των ἐνδυμάτων, ποία είναι τα ὀριά της και ποίοι οὖ κανόνες τους ὁποίους ἀκολουθοῦν οὖ συνετοί. Τι λέγει λοιπόν ο νόμος του δικαίου; Ὁ Θεός ἐδημιούργησε το πρόβατον με πλουσίαν κόμη και πολύ μαλλί. Πάρτο αὐτό, κόψτου το μαλλί και δώστο στην ὑφαντικὴν τέχνη. Κατασκεύασε με αὐτό χιτῶνα και ἱμάτιον, ὥστε να ἀποφεύγεις την ταλαιπωρίαν του χειμῶνος και την βλάβη ἀπὸ τον καύσωνα. Ἐάν πάλι χρειάζεσαι και ἓνα ελαφρότερον ἔνδυμα κατὰ την εποχὴν του θέρους, ὁ Θεός ἔδωσε την χρήση του λινού για μεγαλυτέραν ἀνεσιν. Σου είναι πολύ εὐκόλον να ἀποκτήσεις ἀπὸ αὐτό το ὑλικόν ὁμορφο κάλυμμα για το σῶμα σου, το ὁποῖον θα σε ἐνδύει, και συγχρόνως θα σε δροσίξει με την ελαφρότητά του. Και ὅταν θα τα ἀπολαύσεις αὐτά, ἀπόδωσε στον Κτήστιν εὐχαριστία για το ὅτι ὄχι μόνο μας ἐδημιούργησεν, ἀλλά και για την ἀσφάλεια της ζωής μας ἐφρόντισεν. Ἀν ὅμως ἀφήσεις το πρόβατον και το μαλλί του και τα ἄλλα αναγκαία παρασκευάσματα για τα ὁποία ἔχει προνοήσει ὁ δημιουργός των ὄλων, και παρεκκλίνοντας σε ἀνοήτους ἐπιθυμίες ἐπιζητεῖς την βύσσον και συνάγεις τα νήματα των περσικῶν σκωλήκων, ὑφαίνεις δε ἀέρινον ἱστόν ἀράχνης, και ἐρχόμενος στον βαφέα του προσφέρεις μεγάλες ἀμοιβές για να θηρεύσει κοχλίες ἀπὸ την θάλασσα και να βάψει με το αἷμα αὐτοῦ του ζώου το ἐνδυμά σου, αὐτό είναι χαρακτηριστικόν ἀνθρώπου υπερβολικά φιλοκτῆμονος, ὁ ὁποῖος σπαταλά την περιουσίαν του, και δεν ἔχει πού να διαθέσει το περίσσευμά της. Και για τούτο εὐλόγως αὐτός ὁ ἀνθρωπος μαστιγώνεται ἀπὸ το Εὐαγγέλιον κατηγορούμενος ὡς βλαξ και θηλυπρεπής, ἀφού καλλωπίζεται με στολισμούς ἀθλίων κορασιῶν...

Στην πορφύρα δε και την βύσσον προσέθεσε το ὅτι ἐτρυφούσε κάθε ἡμέρα λαμπρῶς.

Οπωσδήποτε και τα δύο αυτά φανερώνουν μίαν και την αυτήν εσωτερικήν διάθεση, ο άχρηστος δηλαδή και εξεζητημένος στολισμός των ενδυμάτων, και η ηδυπαθής υποδούλωσις στην γαστέρα και τον φάρυγγα.

Η τρυφή λοιπόν είναι πράγμα που αντίκειται στην φιλόρετο ζωήν, φανερώνει δε μαλθακότητα και σύγχυσιν, άμετρον απόλαυση και ήθος δουλοπρεπές. Και όταν μεν αυτό ακούγεται, φαίνεται ωσάν να είναι ένα και το αυτό πράγμα. Όταν όμως εξετάζεται κατά μέρος και προσδιορίζεται ακριβώς, βλέπουμε ότι συνίσταται από πολλήν και ποικίλην και πολυκέφαλον κακίαν. Διότι τρυφή ημπορεί να υπάρξει και χωρίς την παρουσία πολλών υλικών αγαθών. Είναι δε αδύνατον να συσσωρεύσει κανείς υλικόν πλούτο χωρίς να αμαρτήσσει, εκτός εάν συμβεί μία σπανία περίπτωσης, να έχει κάποιος και πλούτον άφθονον και να τηρεί με ακρίβεια το δίκαιον, όπως ο Ιώβ. Αυτός λοιπόν που ζει με τρυφήν χρειάζεται πρώτον οικίαν πολυτελή, στολισμένην όπως οι νύμφες με ψηφίδες και λίθους και χρυσόν, με προσανατολισμό κατάλληλον, ανάλογο με τις εναλλαγές των εποχών του έτους. Διότι πρέπει τον χειμώνα να κατοικεί σε μέρος ευήλιον και στραμμένον προς τις ακτίνες του νότου, η θερινή του όμως κατοικία πρέπει να βλέπει προς βορράν ώστε να αερίζεται από λεπτές και συγχρόνως ψυχρές βορεινές αύρες. Εκτός τούτου χρειάζονται πολυτελή καλύμματα για να ενδύουν τα βάρη, τις κλίνες, τα στρώματα, τις θύρες. Πράγματι, όλα όσα έχουν, και τα άψυχα, τα ενδύουν επιμελώς, ενώ την ίδια στιγμήν οι πτωχοί ενδύονται ελεεινώς. Πρόσθεσε επί πλέον σ' αυτά και αναλογίσου τον άργυρο των σκευών, τον χρυσόν, την πολυδάπανον προμήθεια των φασιανών, τον οίνον από την Φοινίκη, ο οποίος ρέει άφθονος για τους πλουσίους και πανάκριβος, από τις αμπέλους της Τύρου. Και εκτός τούτων, όλην την προπαρασκευήν της απολαύσεως, την οποίαν μόνον όσοι την μεταχειρίζονται ημπορούν να κατονομάσουν επιμελώς. Αυξανόμενη δε καθημερινώς η τρυφή επί το πολυπλοκώτερον, χρησιμοποιεί στα φαγητά αρώματα από την Ινδίαν, ούτως ώστε οι μυροπώλες υπηρετούν τους μαγείρους περισσότερον από ό,τι οι ιατροί. Εδώ βάλε στο νου σου το πλήθος που περικυκλώνει κάθε τραπέζι, τους τραπεζοποιούς, τους οινοχόους, τους ταμίες και όσους πληρώνονται από αυτούς, τους μουσικούς, τις μουσικές, τις χορεύτριες, τους αυλητάς, τους γελωτοποιούς, τους κόλακες, τους παρασίτους, όλον τον συρφετόν που ακολουθεί την ματαιότητα.

Για να αποκτηθούν όλα αυτά, πόσοι πτωχοί αδικούνται! Πόσοι ορφανοί γρονθοκοπούνται! Πόσες χήρες δακρύζουν! Πόσοι σπαράσσονται δεινώς και τρέχουν στην αγχόνη! Και η ψυχή αυτών των ανθρώπων ωσάν να εγεύθη κάποιο νερό της λήθης, λησμονεί ολοτελώς τον εαυτόν της, δηλαδή ποία είναι και με τι έχει συζευχθεί, και ότι κάποτε αυτή η συζυγία της θα λυθεί, και όταν αναδημιουργηθεί το σώμα θα συγκατοικήσει πάλι μαζί του. Όταν έλθει ο κατάλληλος καιρός, και το απαραίτητον πρόσταγμα το οποίον την αποσπά από την κοινωνία με το σώμα, τότε γίνεται απολογισμός όλης της ζωής και ανωφελής μετάνοια, κατόπιν εορτής. Διότι η

μεταμέλεια οφελεί τότε, όταν εκείνος που αλλάζει γνώμη έχει εξουσία της διορθώσεως. Όταν όμως η διόρθωσις γίνει ακατόρθωτος, η λύπη είναι άχρηστος, και ματαία η μετάνοια.

«Πτωχός δε τις ην ονόματι Λάζαρος». Και συνεχίζοντας ο λόγος τον χαρακτηρίζει όχι απλώς πτωχόν, δηλ. εστερημένον από δαπάνες και από την κτήση των αναγκαίων, αλλά επί πλέον και κατεχόμενον από οδυνηράν ασθένειαν, και σωματικώς καταβεβλημένον, χωρίς οικία, χωρίς οικογένεια, χωρίς θεραπεία, πεσμένον στην πύλη του πλουσίου. Και πολύ επιμελώς διεκτραγωδεί στην συνέχεια της διηγήσεως τις συμφορές του πτωχού, για να στηλιτεύσει την σκληρότητα εκείνου που δεν τον ελεεί.

Διότι όποιος δεν υποφέρει καθόλου, ούτε συμπάσχει εμπρός στην λιμοκτονία και την ασθένειαν, είναι άλογον θηρίον το οποίον κακώς έχει λάβει μορφήν ανθρώπου, και με την προαίρεσή του διαψεύδει την φύση, ή μάλλον είναι και από τα ίδια τα θηρία πιο ασυμπαθής, αφού και οι χοίροι αισθάνονται κάποιαν λύπην όταν σφάζεται ένας χοίρος, και βλέποντας το θερμόν αίμα να ρέει, γρυλλίζουν μελαγχολικά. Και οι βόες περικυκλώνουν τον φονευόμενον ταύρον, εκδηλώνοντας τον πόνο τους με έναν μυκηθμό γεμάτον πάθος. Τα δε σμήνη των γερανών, όταν κάποια σύντροφός τους πίπτει στην παγίδα, πετούν γύρω από την κρατούμενην και γεμίζουν τον αέρα με μία θρηνητικήν κραυγή, ζητώντας την ομόφυλο και σύντροφό τους. Και ο άνθρωπος, το λογικόν και ήμερον ζώον, το οποίον έχει αποστολήν να ομοιωθεί με τον Θεόν προοδεύοντας στην αγαθότητα, φροντίζει τόσον ολίγον για τους συνανθρώπους του στις οδυνηρές περιστάσεις των συμφορών τους!

Εκείτετο λοιπόν ο πονεμένος αυτός και ευγνώμων πτωχός χωρίς πόδια, διότι αν είχε θα έφευγε από τον απεχθή εκείνον και υπερήφανον, θα άλλαζε τόπον αντί της ξενοκτόνου εκείνης πύλης που ήταν κλεισμένη για τους πτωχούς, στερημένος από χέρια, χωρίς να έχει καν παλάμη να απλώσει για ελεημοσύνην, με φραγμένα και αυτά τα όργανα της φωνής, παράγοντας μόνον έναν βραχνό και τραχύν ήχον από το στήθος, με ακρωτηριασμένα όλα τα μέλη του, απομεινάρια κακής ασθενείας, μελαγχολικόν δείγμα της ανθρωπίνης αδυναμίας. Αλλά όμως ούτε ο κατάλογος αυτός των συμφορών κατέστη δυνατόν να συγκινήσει εκείνον τον άκαμπτον, αλλά παρέβλεπε σαν κάποιον λίθο τον άνθρωπον, αμαρτάνοντας χωρίς πρόφαση. Διότι δεν ημπορούσε να προβάλει την κοινήν και πρόχειρον δικαιολογίαν ότι δεν εγνώριζα, δεν είχα πάρει είδηση, διέφευγε της προσοχής μου ότι ο πτωχός υποφέρει. Γιατί εκείνος εκείτετο εμπρός στην πύλη, θέαμα για τους εισερχομένους και τους εξερχομένους, για να καταστήσει αναπολόγητον τον υπερήφανον εκείνον. Επιθυμούσε και τα ψιχία της τραπέζης, και ούτε αυτά ημπορούσε να απολαύσει, αλλά ενώ ο πλούσιος

εκινδύνευε να διαρραγεί από την πλησμονήν, ο πτωχός έλιωνε από την πείνα. Είναι καλόν και δίκαιον να αναθέσωμε σε εκείνην την Χαναanaίαν από την Φοινίκη να διδάξει τον μισάνθρωπον πλούσιον, λέγοντάς του εκείνα που έχουν γραφεί, δηλαδή: Ω, αχαρακτήριστε και υπερήφανε, «και τα κυνάρια εσθίει από των ψιχίων των πιπτόντων από της τραπέζης των κυρίων αυτών». Και συ δεν εθεώρησες άξιον αυτής της δωρεάς ούτε τον αδελφόν, τον συνάνθρωπόν σου; Αλλά οι μεν κύνες ετρέφοντο επιμελώς, οι φύλακες ιδιαιτέρως, οι κυνηγοί του χωριστά, και υπό στέγην κατοικούσαν και κλίνην και υπηρέτες διέθεταν, ο καθένας από τους οποίους είχε την αποστολήν του. Η δε εικόνα αυτή του Θεού, είχε ριφθεί στο χώμα παρημελημένη και καταπατουμένη, αυτή που διεπλάσθη από τον αριστοτέχνην και δημιουργόν των όλων με το ίδιο του το χέρι, όπως αξιοπίστως τεκμηριώνει ο Μωυσής στην Γένεση.

Και αν ετελείωνε μέχρις εδώ το διήγημα του Λαζάρου, και αυτή ήταν η φύσις των πραγμάτων, ώστε η ζωή μας να περιορίζεται στην ανωμαλίαν αυτού του κόσμου, θα άφηνα παραπονούμενος δυνατές φωνές, πως εμείς που δημιουργηθήκαμε ομότιμοι, διάγουμε τόσο ανισα μαζί με τους συνανθρώπους μας. Επειδή όμως πτωχέ μου αδελφέ, τα υπόλοιπα είναι ωραία να τα ακούσει κανείς, αφού πρώτα στενάξεις για τα προηγούμενα, ετοιμάσου να ευθυμήσεις, μαθαίνοντας την μακαρίαν απόλαυση του συμπτώχου σου. Διότι θα ακούσεις για το ακριβές δικαστήριον του δικαίου κριτού, στο οποίο στενάζει αυτός που έζησε μέσα στα πάθη και τις ηδονές, και τρυφά εκείνος που μοχθούσε. Ο καθένας τους αποκομίζει αυτά που του αξίζουν.

«Εγένετο δε αποθανείν τον πτωχόν και απενεχθήναι υπό των αγγέλων εις τον κόλπον του Αβραάμ». Βλέπεις τους διακονητάς του δικαίου και πτωχού, και τους υπηρέτες της μεταστάσεώς του; Άγγελοι ανέλαβαν να τον προστατεύουν, οι οποίοι βλέποντας προς αυτόν με προσήνεια και πραότητα, προεδήλωναν με το σχήμα τους την απόλαυση και την αίνεση που τον αναμένει. Διότι μετεφέρθη και ετοποθετήθη στις αγκάλες του πατριάρχου Αβραάμ, πράγμα που παρέχει αφορμήν απορίας σε όσους ερευνούν τα βάθη των Γραφών. Πράγματι, εάν όλοι οι δίκαιοι που φεύγουν από την ζωήν αυτήν, μετεφέροντο στον ίδιον τόπον, η αγκάλη αυτή θα ήταν πολύ μεγάλη, η εκτασίς της θα ήταν άπειρος, εάν βεβαίως έμελλε να χωρέσει όλον το πλήθος των οσίων. Εάν όμως αυτό είναι εντελώς αδύνατον, διότι μια ανοικτή αγκάλη, δύσκολα περικλείει και έναν ακόμη άνθρωπο, το πολύ δε δύο βρέφη, τότε εδώ πρόκειται για κάποιαν θαυμαστήν θεωρίαν, η οποία δια μέσου της εικόνας της αισθητής αγκάλης, μας χειραγωγεί σε κάποια νοητήν πραγματικότητα. Τι εννοεί δηλαδή με αυτό; Ο Αβραάμ, λέγει, δέχεται όσους είχαν θεάρεστον τρόπον ζωής εδώ. Ειπέ μας, λοιπόν, ω θεσπέσιε Λουκά (σου απευθύνομαι σαν να είσαι παρών και να σε βλέπω), γιατί ενώ οι δίκαιοι είναι πολλοί και παλαιότεροι από τον Αβραάμ, αυτήν

την τιμήν την επεφύλαξε γι' αυτόν που είναι μεταγενέστερος, αποσιωπώντας τον Ενώχ, τον Νώε, και όσους άλλους ηκολούθησαν τον ίδιον τρόπον ζωής;

Αλλά σε αντιλαμβάνομαι νομίζω, και δεν απομακρύνει από το θέμα μας η εξήγηση που έχω στο νου μου. Επειδή δηλαδή ο Αβραάμ ήταν δούλος του Χριστού, και αυτός εδέχθη τις φανερώσεις του Χριστού περισσότερο από τους άλλους ανθρώπους, αλλά και το μυστήριο της Τριάδος διευτυπώθη αρκετά φανερά στην σκηνή τούτου του γέροντος, τότε που επιλοξένησε τους τρεις αγγέλους ως άνδρες οδοιπόρους. Και γενικώς από πολλά μυστικά αινίγματα, αυτός ο άνθρωπος έγινε οικείος του Θεού, ο οποίος μετά από χρόνια εφόρεσε την σάρκα, και δια μέσου του ανθρωπίνου τούτου παραπετάσματος ομίλησε φανερά στους ανθρώπους. Γι' αυτό λέγει ότι ο κόλπος, η αγκάλη του, είναι ωσάν γαλήνιος λιμένας και ακύμαντον αναπαυτήριο των δικαίων. Διότι η σωτηρία όλων μας και η ελπίς και η προσδοκία του μέλλοντος αιώνος είναι ο Χριστός, ο οποίος ως γνωστόν εβλάστησεν ανθρωπίνως από την σάρκα του Αβραάμ. Και μου φαίνεται ότι η τιμή που αποδίδει ο λόγος προς τον γέροντα, έχει αναφοράν στον Σωτήρα, ο οποίος είναι και κριτής και μισθαποδότης της αρετής, και προσκαλεί τους δικαίους με την ευγενικήν φωνή του λέγοντας: «Δεύτε, οι ευλογημένοι του Πατρός μου, κληρονομήσατε την ητοιμασμένην υμίν βασιλείαν».

«Εγένετο δε αποθανείν τον πτωχόν». Είναι διπλή η έννοια της πτωχείας του Λαζάρου. Δηλώνει αφ' ενός μεν την έλλειψη των αναγκαίων, αφ' ετέρου δε την μετριοφροσύνην και την ταπεινότητα του ήθους. **Μην οικειοποιείται λοιπόν τον έπαινον της αρετής εκείνος που είναι άπορος από υλικά αγαθά, και πτωχός σε χρήματα, ούτε να νομίζει ότι θα του αρκέσει η πτωχεία για να σωθεί. Διότι δεν επαινείται ο κατ' ανάγκην πτωχός, αλλά θαυμάζεται εκείνος που έχει και εσωτερικήν μετριοφροσύνην.** Επειδή σε αυτούς που απλώς είναι άποροι, έχουν όμως διαγωγήν ακαλλιέργητον και δεν αγωνίζονται για την αρετήν, η αναγκαστική ακτημοσύνη τους γίνεται εφόδιον πολλών και πονηρών τολμημάτων. Και μάλιστα εγώ, όποτε έχω παρευρεθεί σε επίσημο δικαστήριο, είδα ότι όλοι οι κλέπτες και οι σωματέμποροι, οι λωποδύτες και αυτοί οι δολοφόνοι, είναι πτωχοί, χωρίς οικία και οικογένεια. Ως εκ τούτου είναι ολοφάνερρον ότι η Γραφή εδώ μακαρίζει τον πτωχόν εκείνον ο οποίος υπομένει τους μόχθους με ψυχήν φιλόσοφον, καρτερεί δε με γενναιότητα τις διάφορες περιστάσεις της ζωής, και δεν καταφεύγει σε καμμίαν κακουργία για να χαρίσει στην σάρκα την απόλαυση της τρυφής. Αυτόν εννοεί σαφώς ο Κύριος στον πρώτον μακαρισμόν, όταν λέγει «Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι». Ούτε λοιπόν κάθε πτωχός είναι δίκαιος, αλλά εκείνος που είναι σαν τον Λάζαρον, ούτε κάθε πλούσιος είναι καταδικασμένος, αλλά αυτός που ζει με

προαίρεσιν ομοίαν με εκείνην που είχεν ο σύγχρονος του Λαζάρου.

Και ολοφάνεροι μάρτυρες τούτου είναι όσοι είχαν την εμπειρίαν αυτή στην ζωή τους. Πράγματι, ποίος ήταν πλουσιώτερος από τον Ιώβ; Αλλά όμως η περισσή ευπορία ούτε απεξένωσε τον άνδρα αυτόν από την δικαιοσύνην, ούτε, με έναν λόγον, τον εξώρισε από την αρετήν. Ποίος ήταν πτωχότερος από τον Ισκαριώτη; Και όμως δεν τον οφέλησε καθόλου η πτωχεία στην σωτηρία του, αλλά μολονότι συναναστρέφετο με τους ένδεκα πτωχούς φιλοσόφους και μάλιστα με τον ίδιον τον Κύριον, ο οποίος επώχευσε αυτοπροαιρέτως, παρεξέτραπη από την κακήν του προαίρεση στη φιλαργυρία και από αυτήν εραδιούργησε και την προδοσίαν.

Αξίζει όμως να εξετάσωμε συνετώς και την εκφορά που έγινε στον καθένα τους όταν απέθαναν. Ο μεν πτωχός λοιπόν όταν εκοιμήθη είχεν αγγέλους να τον προστατεύουν και να τον υπηρετούν, οι οποίοι τον οδηγούσαν με καλές ελπίδες στον τόπον της αναπαύσεως. «Ο δε πλούσιος αποθανών», λέγει, «ετάφη». Με κανένα καταλληλότερον τρόπον δεν θα μπορούσε η Γραφή να περιγράψει, και μάλιστα μονολεκτικώς, την άδοξο κατάληξη του πλουσίου. Διότι όταν ο αμαρτωλός αποθνήσκει, όντως θάπτεται, επειδή είναι χοϊκός κατά το σώμα, γήινος δε και κατά την ψυχήν, αφού με την συμπάθεια προς την σάρκα, έχει υποβιβάσει την φυσικήν υπεροχή της ψυχής προς τα υλικά, και δεν αφήνει καμμίαν αγαθήν ανάμνηση της ζωής του, αλλά καλύπτεται από άδοξο λήθη, και έχει το ίδιο τέλος με τα βοσκήματα. Διότι όπως ο τάφος δέχεται το σώμα, έτσι και ο άδης την ψυχή: δύο σκοτεινά δεσμοτήρια που μοιράζονται του πονηρού ζώου την τιμωρίαν. Και ποίος δεν θα κατηγορούσε τον άθλιον για την απερισκεψία του; Όσον ευρίσκετο επάνω από το χώμα, εκαυχάτο, υπερηφανεύετο, περιφρονούσε όλους τους οικείους και συνανθρώπους του, και θεωρούσε σχεδόν σαν μύρμηκες και σκώληκες όποιους συναντούσε, έτοιμος να διαρραγεί από την κενοδοξίαν. Όταν όμως απεσπάσθη από την ζωήν αυτή, και εστερήθη σαν μαστιγωμένος δούλος από εκείνα που δεν του ανήκαν, των οποίων από μωρίαν ενόμιζε πως είναι κύριος, τότε κρημνίζεται στην αντίρροπο της υπερηφανείας ταπεινότητα, και εκφωνώντας γραώδεις οδυρμούς επικαλείται διαρκώς και ανωφελώς τον Πατριάρχη, λέγοντας: «Πάτερ Αβραάμ, ελέησόν με και πέμψον Λάζαρον, ίνα βάψει το άκρον του δακτύλου αυτού ύδατος και καταψύξει την γλώσσαν μου, ότι οδυνώμαι εν τη φλογί ταύτη», ζητώντας έλεος, το οποίον δεν έδωσε τότε που είχε πρόχειρον την εξουσία να ευεργετεί. Και είχε την αξίωση να έλθει βοηθός του κατά του πυρός ο Λάζαρος, επιθυμώντας να απομυζήσει τον δάκτυλο του λεπρού, δροσισμένον με λίγο νερό. Αυτές είναι οι απερισκεψίες των φιλοσωμάτων, αυτό είναι το τέλος των φιλοπλούτων.

Οφείλει λοιπόν όποιος είναι συνετός και ανησυχεί για το μέλλον, να αποφύγει την πείραν των ομοίων κακών, θεωρώντας την παραβολήν, ως φάρμακον που μας προφυλάσσει από την ασθένεια, και να ασκήσει την συμπάθεια και την φιλανθρωπίαν ως αιτίαν της μελλούσης ζωής. Διότι ο λόγος μας εξέθεσε δραματικώς την νουθεσίαν, αναφερόμενος σε ορισμένα πρόσωπα, ώστε να διδαχθούμε εμπύχως, με ζωντανά υποδείγματα, τον νόμον της αγαθής βιοτής και ποτέ να μη καταφρονήσωμε τα παραγγέλματα της Γραφής, ωσάν να εκφοβίζουν δήθεν μόνον λεκτικώς, χωρίς να προάγουν την απειλήν σε τιμωρία. Γνωρίζω πράγματι, ότι οι περισσότεροι άνθρωποι δελεάζονται από παρόμοιες υποψίες, και χαρίζουν στον εαυτόν τους ανεμπόδιστον την εξουσία του να αμαρτάνουν. Αλλά από ό,τι είδαμε εδώ, η Γραφή διδάσκει ότι καμμία συγγνώμη δεν ημπορεί να ελαφρύνει εκείνην την κόλασιν, ούτε εκείνη η φιλανθρωπία ελαττώνει την ορισμένην τιμωρίαν, εάν μάλιστα πρέπει να τεκμηριώσωμε τον λόγον από αυτά που είπεν ο Πατριάρχης.

Διότι αν και τόσο πολλές ικεσίες και μύριες ελεεινές φωνές ήκουσε από τον πλούσιον, ούτε από τους οδυρμούς του εκάμφθη, ούτε τον εξέβαλε από την οδύνην, εκείνον που πικρώς εμαστίζετο, αλλά με αυστηρόν φρόνημα επεκύρωσε την δικαίαν κρίσιν, λέγοντας ότι ο Θεός ετοποθέτησε τον καθένα εκεί που του άξιζε. Και σε σένα μεν, ο οποίος απελάμβανες την ζωήν σου εις βάρος των ξένων συμφορών, ορίσθησαν αυτά τα βασανιστήρια ως καταδίκη για τα πλημελήματά σου. Σε εκείνον δε, ο οποίος εμόχθησε εκεί και κατεπιέσθη, και εγεύθη την πικρία σε όλην την ένσαρκο ζωήν του, απενεμήθη εδώ γλυκεία και ευφρόσυνος κατάστασις. Ομως εκτός αυτού, υπάρχει και χάσμα μέγα, το οποίον τους εμποδίζει να έλθουν σε επαφή μεταξύ τους, και χωρίζει τους τιμωρούμενους από τους τιμώμενους, για να διάγουν ξεχωριστά, έχοντας καθάραν την απόλαυση των αγαθών και των κακών.

Πιστεύω δε ότι η αισθητή παραβολή, αποτελεί υπαινιγμό νοητής θεωρίας. Δεν πρέπει δηλαδή να εννοήσωμε κάποιαν τάφρον την οποίαν έχουν ανοίξει οι άγγελοι, όπως γίνονται τα χαρακώματα μεταξύ των εχθρικών στρατοπέδων, αλλά ο Λουκάς έθεσε την εικόνα του χάσματος για να τονίσει την σαφή διάκριση, το ότι δεν υπάρχει επικοινωνία μεταξύ αυτών που έζησαν ενάρετα και των άλλων. Επισφραγίζει δε αυτήν την εξήγησή μας και ο Ησαίας λέγοντας «Μη ουκ ισχύει η χείρ Κυρίου του σώσαι, ή εβάρυνε το ους αυτού του μη ακούσαι; Αλλά τα αμαρτήματα υμών, διϊστώσιν ανά μέσον υμών και ανά μέσον του Θεού».

(4ος αιών, ΒΕΠΕΣ τόμ. 71, σελ. 237 - Από το βιβλίο "Πατερικόν Κυριακοδρόμιον", σελίς 337 και εξής. Επιμέλεια κειμένου: Δημήτρης Δημουλάς)

Η ΑΛΛΗ ΟΨΙΣ

Ψηλαφώντας την των πραγμάτων αλήθεια...

<https://alopsis.gr>

(Πηγή ηλ. κειμένου: orp.gr)